

Výskyt slučky malé (*Lymnocyptes minimus*) a bekasiny větší (*Gallinago media*) v NPR Žehuňský rybník

Lubor Urbánek & Miroslav Jelínek

T.G.Masaryka 653, 570 01 Litomyšl

Urbánkova 3368, 143 00 Praha 4 – Modřany

Oba druhy patří k méně běžným bahňákům, kteří územím České republiky více či méně pravidelně protahují či zimují. U obou byl v minulém století zaznamenán posun areálu severním a severovýchodním směrem, vymizením hnízdišť ve střední Evropě a v případě bekasiny větší i výrazný pokles početnosti hnízdních populací (CRAMP, SIMMONS 1998, HAGEMEIJER, BLAIR 1997).

Slučka malá (*Lymnocyptes minimus*)

KOVÁŘ (1912/13) ji charakterizuje jako druh „méně hojný“, což naznačuje, že slučka malá se vyskytovala na přelomu 19. a 20. století v lokalitě celkem běžně. Je proto s podivem, že další autoři celkových soupisů avifauny Žehuňského rybníka (ŠTĚPÁNKOVÁ 1974, PECINA, SEDLÁČEK 1976) tento druh neuvádějí, přičemž první ze jmenovaných soupisů shrnuje avifaunistická data včetně 40., 50. a 60. let minulého století. Od 90. let do současnosti je celkem pravidelně pozorovaným druhem, zejména na vhodných místech v Severní zátocě rybníka, kde vyhledává především podmáčená místa v blízkosti odvodňovacích kanálů, porosty ostřic a mladého rákosu na průsecích pro odchyt ptáků nebo nejvlhčí místa na přechodech pásma ostřic do luk. Oproti údajům z celého území ČR (HUDEC, ŠTĚPÁNKOVÁ 2005) převažují pozorování z období podzimního tahu. Nejčasněji byla zjištěna 26.3., poslední záznam je z 3.12. Vyskytuje se zpravidla jednotlivě, ve třech případech byly pozorovány 2 ex. Přehled pozorování (viz. také graf č.2) :

13.11.1977 1 ex. (URBÁNEK 1980)
15.09.1990 1 ex. (M.JELÍNEK)
11.04.1992 1 ex. (L.URBÁNEK)
03.04.1994 1 ex. (B.KLOUBEC, J.REJL)
12.08.1996 1 ex. (M.JELÍNEK)
06.10.1997 1 ex. (M.JELÍNEK)
04.10.1997 1 ex. (M.JELÍNEK)
21.10.1997 2 ex. ((M.JELÍNEK)
16.10.1999 1 ex. (L.URBÁNEK, J.VYSKOČIL)
01.10.2000 2 ex. (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK)
15.04.2001 1 ex. (F.JETMAR)
06.10.2001 1 ex. (M.JELÍNEK)
27.10.2001 1 ex. (J.DUŠEK, L.URBÁNEK)
26.09.2003 1 ex. (L.URBÁNEK)
08.10.2003 2 ex. (A.HOLUB)
09.11.2003 1 ex. (A.HOLUB)
17.09.2003 1 ex. (M.JELÍNEK)
30.09.2003 1 ex. (M.JELÍNEK)
02.10.2004 1 ex. (M.JELÍNEK)
26.03.2005 1 ex. (L.URBÁNEK)

02.05.2006 1 ex. chycen (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK, J.VYSKOČIL)
03.12.2006 1 ex. (M.JELÍNEK)

Bekasina větší (*Gallinago media*)

Žádný z autorů celkových soupisů avifauny tento druh z Žehuňského rybníka neuvádí. Je méně častější než předchozí a dává také přednost sušším stanovištím. Pozorována byla opět v Severní zátocce, kde vyhledává buď přechodná stanoviště podmáčených a suchých luk nebo okraje posekaných luk na rozhraní terestrických rákosin a pásma ostřic (zejména na podzim). Ve srovnání s výskytem na území ČR (HUDEC, ŠTASTNÝ l.c.) je nápadná absence výskytu v měsíci září a také celkově je početnost v podzimním období méně častá. V období jarního tahu bývá nejčastěji zastížena v první květnové dekádě. nejčasnější pozorování je z 30.4., poslední záznam 14.10. Vyskytuje se zpravidla jednotlivě, 3x byly zaznamenány 2 ex. Přehled výskytu (viz. také graf č.1) :

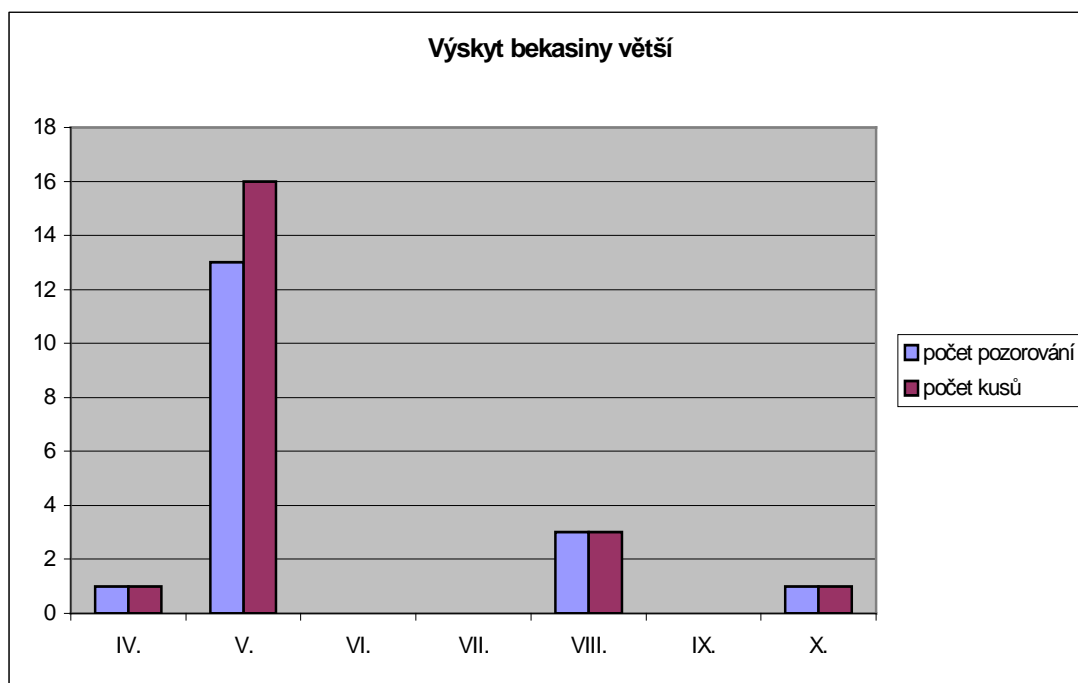
14.10.1979 1 ex. (URBÁNEK 1980)
13.05.1988 1 ex. (M.JELÍNEK, J.ŠIMEK)
14.05.1988 1 ex. (M.JELÍNEK, J.ŠIMEK)
05.05.1990 1 ex. (M.JELÍNEK)
27.05.1992 1 ex. (L.URBÁNEK)
30.04.2000 1 ex. (M.KODERA)
07.05.2000 1 ex. chycen (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK , J.VYSKOČIL)
08.05.2000 2 ex. (L.URBÁNEK)
05.05.2002 1 ex. (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK, J.VYSKOČIL)
03.05.2003 1 ex. (M.JELÍNEK)
05.05.2003 1 ex. (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK, J.VYSKOČIL)
06.05.2003 2 ex. (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK, J.VYSKOČIL)
07.05.2003 1 ex. (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK, J.VYSKOČIL)
08.05.2003 2 ex. (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK, J.VYSKOČIL)
04.08.2003 1 ex. (M.JELÍNEK)
05.08.2003 1 ex. (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK, J.VYSKOČIL)
03.05.2005 1 ex. (M.JELÍNEK)
07.08.2005 1 ex. (M.JELÍNEK, L.URBÁNEK)

LITERATURA

- CRAMP S.& SIMMONS K. (eds.) 1998 : The Complete Birds of the Western Palearctic.
Oxford University Press
- HAGEMAJER W.J.M., BLAIR M.J., 1997 . The EBCC Atlas of European Breeding Birds
T+A.POYSER, London
- HUDEC K., ŠTASTNÝ K. et al. 2005 : Fauna ČSSR. Ptáci II/2. *Academia Praha*
- KOVÁŘ K. 1912/13 : Seznam ptactva v jihovýchodní části hejtmanství Poděbradského.
Příroda 11: 197 - 199
- ŠTĚPÁNKOVÁ R. 1974 : Ptactvo Žehuňského rybníka a nejbližšího okolí. *Postgrad. práce,*
Ped. fakulta UK, Praha, 107 pp. msc.
- PECINA P., SEDLÁČEK K. 1976 : Poznámky k vertebratofauně státní přírodní rezervace
Žehuňský rybník. *ČS. ochrana přírody, 18:39 - 57*
- URBÁNEK L., 1980 : Zajímavější ornitologická pozorování ze SPR "Žehuňský rybník".
Zprávy ČSO 21 : 27 - 29.

Graf č. 1

Výskyt bekasiny větší (*Gallinago media*) v NPR Žehuňský rybník ($n = 21, f = 18$)

Graf č. 2

Výskyt slučky malé (*Lymnocyptes minimus*) v NPR Žehuňský rybník ($n = 25, f = 22$)

